

ФОРМИ РОБОТИ З ДОРОСЛИМИ СТУДЕНТАМИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ**Ільдико Орос,**

доктор філософії, ректор

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II, м. Берегово, Україна, ildiko@kmf.uz.uaDOI: <https://doi.org/10.29038/2415-8143-2019-01-19-24>

Мета дослідження: розкриття форм роботи з дорослими студентами у Великій Британії. Схарактеризовано форми навчального процесу, що використовуються в процесі навчання дорослих студентів. **Методи дослідження.** Представлені матеріали з форм навчання дорослого населення узагальнено таким чином: у системі освіти дорослих у Великій Британії використовуються такі форми навчання: мікрвикладання, контроль за навчанням, самостійна робота, наставництво та ін., які відіграють значну роль у відпрацюванні педагогічних технологій, у виявленні ініціативи та самостійності дорослих учнів. **Результат.** Названі форми навчання виконують значну роль у процесі підготовки вчителя для роботи з дорослим населенням. Зокрема, в процесі стажування під час виконання програми внутрішньошкільної педагогічної підтримки ліквідовуються недоліки навчання у ЗВО; у процесі виконання таких форм роботи як семінари, практикуми, самостійна робота, майбутні фахівці вчать виробляти практичні навички, навички дослідження; аналізувати тему з різних точок зору, критично мислити, відстоювати свою точку зору. В процесі прослуховування лекцій дорослі студенти оволодівають інформацією з певного предмету; форми навчання «Допомога при аплікації нових умінь у класі» та «1–2 річні курси» допомагають розв'язанню завдань на робочому місці вчителя та модернізації змісту психолого-педагогічної та предметної підготовки. У процесі здійснення форм навчання «Контроль знань», «Гібридні курси» з'ясується рівень засвоєння дорослими студентами навчального матеріалу.

Ключові слова: форми роботи, дорослі студенти, Велика Британія, стажування, система освіти дорослих.

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Основні завдання педагога у Великій Британії – розкривати потенціал та творчі здібності кожного, формувати впевнену в своїх знаннях особистість [1]. У Британській школі підтримують свободу та демократію кожного учня. З раннього віку учнів вчать задавати питання і висловлювати свою думку; діти готують проектні роботи, навчаються працювати і в команді, і самостійно; ораторське мистецтво формується у них у процесі проведення дискусій [2; 3; 4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Вищезначеною проблемою займається ряд дослідників: Н. Бідюк, Д. Боуд (D. Boud), П. Джарвіс (P. Jarvis), Р. Каффарелла (R. Caffarella), А. Кузьмінський, Н. Міллер (N. Miller), В. Омеляненко, А. Роджерс, З. Рябова, Д. Сабірова, С. Сисоева та ін.

Метою статті є розкриття форм роботи з дорослими студентами у Великій Британії.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У зв'язку із зазначеним, у процесі підготовки педагога необхідно застосовувати такі форми організації навчання, щоб він міг висококваліфіковано працювати на робочому місці вчителя.

У процесі професійної підготовки вчителя дорослих британські дослідники радять використовувати такі форми відпрацювання педагогічної техніки: мікрвикладання, рольові ігри, контроль за навчанням, наставництво, самостійна робота, які, як зазначає Д. Сабірова, є істотними двигунами досягнення ефективної комунікації [5]. Форми навчання у Великій Британії спрямовані на виявлення самостійності та ініціативи. Значна увага у процесі навчання приділяється дослідницькій роботі [6].

Проаналізуємо більш детально форми навчання, які застосовуються в системі освіти дорослих у Великій Британії.

Однією з форм навчання дорослих є педагогічна підтримка процесу адаптації вчителя-початківця – стажування випускника педагогічного ЗВО, яке відбувається в школах Великої

Британії упродовж 1–3 років, у процесі якого вчителі проходять курс навчання (працюють на робочому місці вчителя) відповідно до вимог Національного навчального плану, згідно з яким розробляється в школі програма педагогічної підтримки процесу адаптації випускника [5].

Як зазначає Н. Бідюк, в умовах взаємодії особистих і професійних характеристик, усвідомлення тісного зв'язку теорії з практикою відбувається період адаптації вчителя-початківця, його професійне становлення. Особливу роль при цьому, зазначає науковець, відіграють знання, «професійні та особисті характеристики початківця». Оскільки під час першого року роботи формується власний стиль викладання, особисті якості педагога мають важливе значення. Зрозуміло, що майбутніх учителів готують до реалій педагогічної діяльності в університетах, але ця підготовка не можуть бути абсолютно адекватною. Саме тому важливим є перший рік роботи. З вересня 1999 р. за підтримки уряду Англії запроваджено програму «Введення в професію вчителів-початківців», мета якої – забезпечити ґрунтовну підтримку та можливості для навчання, необхідні для консолідації і розширення знань, навичок та вмінь, отриманих у процесі початкової професійної підготовки і професійної адаптації. Основним завданням програми є сприяння професійної адаптації, продовженню професійної діяльності, досягненню успіхів [7, с. 450].

З першого дня стажування вчителю-початківцю призначається куратор з числа висококваліфікованих учителів – учитель-наставник, який визначається офіційно як представник вищого органу управління (місцевого органу освіти), що свідчить про те, що процес стажування вчителя-початківця відбувається на державному рівні. Вчитель-наставник, крім надання практичної допомоги, актуалізує філософські та концептуальні аспекти стажування в школі [5].

Як видно із зазначеного, адаптивний період як форма навчання, що застосовується в системі освіти дорослих, відіграє значну роль у становленні молодого фахівця-професіонала.

Однією з форм організації навчання дорослих в університеті та коледжі Великої Британії є лекція. Лекції, як правило, призначені для того, щоб: викласти нову інформацію, яка в подальшому буде детально розбиратися на семінарах та практичних заняттях, або самостійно студентами; викласти загальні основи курсу, пояснити основні теми предмета; здійснити надання нової інформації для певного предмету, яка не включена в навчальний посібник або навчальну програму.

Особливістю роботи на лекції є конспектування матеріалу, у студентів немає можливості задавати питання і проводити обговорення та дискусії. В залежності від спеціальності, програми лекційне навантаження різне: на одних дисциплінах студенти повинні відвідувати лекції протягом всього тижня, на інших – лекційним заняттям відводиться лише кілька годин на тиждень, а решту часу присвячується іншим формам роботи [8].

Лекція також – один з основних методів навчання на рівні університету, де студенти її слухають і здійснюють нотатки. За А. Роджерсом, лекція належить до методів, орієнтованих на зміст, заснована на реалізації певних задач на кожному етапі навчання [9, с. 189]. Крім лекцій, наданих як частина академічних програм, є лекції із серії дослідницьких семінарів, на які часто запрошують доповідачів з інших ЗВО [10]. Лекція центрована на викладачеві. П. Джарвіс визначає лекцію як «усну презентацію предмета». На думку вченого, така презентація не завжди буває підготовленою й не завжди здійснюється кваліфікованим фахівцем [11, с. 117; 12, с. 137]. Взагалі, як зазначають британські вчені, використання традиційних лекцій являє собою ефективний метод лише в процесі передачі інформації [11, с. 117; 13, с. 4].

Самостійній роботі як в формі навчального процесу дорослих студентів у Великій Британії приділяється значна увага. Вона проводиться з метою дослідження певної теми, написання есе, підготовки презентації тощо. Британські вчені визначили такі завдання самостійної роботи: розвиток ідеї, власної думки в процесі вивчення певної теми; розвиток у дорослих студентів навичок дослідження; розвиток навичок критичного аналізу [8].

Як зазначає З. Рябова, провідна роль при здійсненні професійної підготовки майбутніх фахівців належить самоосвіті, конструюванню власних освітніх та професійних маршрутів.

Урахування європейських вимог до рівня вищої освіти передбачає зближення самостійної навчальної роботи студентів з науковою. Результатом поєднання навчання та науки в освітній діяльності мають стати сформульовані у студента дослідницькі вміння – вміння аналізувати вихідну ситуацію, висувати гіпотезу, моделювати стан об'єкта, знаходити альтернативні рішення [14, с. 214–215].

При організації дослідницької роботи дорослих учнів у групах акцент робиться на самостійну діяльність учнів. Учні працюють або індивідуально, або в групах до 6 осіб. С. Сисоєва представила технологію організації дослідницької роботи дорослих учнів у малих групах, яка полягає в наступному: вибір підтеми з загальної теми для вивчення всією групою; визначення індивідуальних завдань для окремих учнів; визначення внеску кожного учня у вирішення проблеми; організація дискусії і обговорень у групах з метою ознайомлення з роботою кожного учня; спільне складання єдиної доповіді на основі завдань, виконаних кожним учнем; презентація доповіді перед усіма учнями [15, с. 110–111].

При організації такого виду роботи дорослих студентів обов'язки андрагога полягають у наступному: педагог виступає організатором самостійної пізнавальної, дослідницької, творчої діяльності учнів; допомагає учням самостійно здобувати знання, критично осмислювати інформацію, робити висновки; самостійна робота над проблемою стає пріоритетним видом навчальної діяльності [15, с. 112].

Ми приєднаємося до думки науковця І. Каньковського про те, що сучасний педагогічний процес потребує активного пошуку нетрадиційних видів заохочення самостійної роботи, спрямованих не лише на формування предметних знань, умінь та навичок, а й на формування ключових і спеціальних компетенцій, а також на формування інтелектуальної ініціативи студентів, їхнього критичного мислення, здатності приймати на себе відповідальність і самостійно вирішувати проблеми й знаходити вихід із кризи [16, с. 417, 419].

З метою поглиблення опанування темою програмного матеріалу проводять семінарські заняття – як форми організації самостійної пізнавальної діяльності дорослих студентів. Тема семінару попередньо відомо студентам. Тому семінарські заняття вимагають додаткової самостійної роботи від студента. У період підготовки до семінару викладач спрямовує тих, хто навчається на самостійну пошукову діяльність, на ціле вільне висловлювання під час виступу та відстоювання власної думки на семінарі. До семінару дорослі студенти здійснюють підготовку відповідно до програми семінарського заняття; опрацьовують відповідні літературні джерела, опановуючи методи роботи над літературою; над лекційним матеріалом; готують індивідуальні завдання. Результати роботи оформлюють у вигляді тез виступів, рефератів, конспектів опрацьованої наукової літератури [8].

Слід зазначити, що більшість програм на рівні післядипломної освіти включають семінари, які є, по суті, дискусійними групами, які очолює експерт у цій групі, який може сприяти дебатам [10].

Практикуми, практичні заняття мають за мету надавати дорослим студентам практичний досвід теорії та озброїти їх практичними навичками. На заняттях студенти звичайно працюють індивідуально, але інколи співпрацюють з іншими студентами (парами, невеликою командою) [17].

Структурним компонентом навчального процесу, який передбачає виявлення прогалин у знаннях дорослих учнів є контроль за навчанням (оцінка знань, умінь, навичок) студентів. Якщо враховувати те, що процес навчання має форму концентричної спіралі, то слід зауважити: якщо на нижчих рівнях навчання трапилися прогалини, то буде порушена закономірність спіралеподібної структури навчання. Тому так важливо, на думку вчених А. Кузьмінського та В. Омеляненка, своєчасно виявити прогалини в знаннях, усунути їх і лише потім рухатися вперед [18, с. 190–191]. У навчальних закладах Великої Британії використовуються різні форми контролю знань, умінь і навичок, зокрема – іспити: закриті (на яких не можна користуватися під час іспиту навчальними посібниками) і відкриті (можна користуватися навчальними посібниками) [8]; проект – довге есе на основі збору даних, проведеного дослідження. Презентація – важливий канал для обміну інформацією; це

підготовка для тих, хто буде проводити подальші дослідження, брати участь у конференціях. При застосуванні презентації часто використовуються візуальні засоби з використанням Microsoft PowerPoint [10].

Для перевірки знань, умінь у Великій Британії використовують тести – стандартизовані завдання, за результатами виконання яких судять про знання, вміння та навички дорослого студента. Використовують при навчанні дорослих студентів і тести мінімальної компетентності – тести, що містять перевірочні вправи з основних предметів, в основному на вміння читати, писати й лічити. Використовують і тести із багатоваріантним вибором відповіді – тип питання, що його застосовують у тестах з вибірковими відповідями та розгалужених програмах навчання [19, с. 1244].

Деякі види роботи «постійно оцінюються». Це означає, що замість екзаменів у кінці року ваш прогрес оцінюється і відмічається протягом всього процесу навчання. На деяких курсах студенту можуть запропонувати підготувати практичну роботу, доповідь на певну тему, написати програму [8].

З метою відпрацювання певних фрагментів уроку в процесі підготовки вчителя для роботи з дорослим населенням використовують мікрОВикладання як форму організації навчання. Подаємо короткий опис такої форми. Студент проводить 10–15 хвилин уроку, потім іде його обговорення, виявлення недоліків; повторне проведення частини уроку з іншою групою учнів; відпрацювання певного прийому. Ведеться відеозапис з метою багаторазового перегляду фрагменту і виявлення недоліків. МікрОВикладання здійснюється у невеликій групі.

МікрОВикладання дає можливість дорослим студентам стати кваліфікованим спеціалістом. Після роботи в групі, учасники надаватимуть пропозиції на основі виявлених недоліків. Працюючи в групі, студенти надають пропозиції, зауваження [10].

Ми вважаємо, що ця форма відпрацювання методу, прийому, фрагменту уроку є дуже корисною для майбутньої професійної діяльності на робочому місці.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, в процесі навчання дорослих студентів використовуються зхарактеризовані форми навчального процесу.

Представлені матеріали з форм навчання дорослого населення можна узагальнити таким чином: у системі освіти дорослих у Великій Британії використовуються такі форми навчання: мікрОВикладання, контроль за навчанням, самостійна робота, наставництво та ін., які відіграють значну роль у відпрацюванні педагогічних технологій, у виявленні ініціативи та самостійності дорослих учнів. Названі форми навчання виконують значну роль у процесі підготовки вчителя. Зокрема, в процесі стажування під час виконання програми внутрішньошкільної педагогічної підтримки ліквідовуються недоліки навчання у ЗВО; у процесі виконання таких форм роботи як семінари, практикуми, самостійна робота, майбутні фахівці вчаться виробляти практичні навички, навички дослідження; аналізувати тему з різних точок зору, критично мислити, відстоювати свою точку зору. В процесі прослуховування лекцій дорослі студенти оволодівають інформацією з певного предмету; форми навчання «Допомога при апікації нових умінь у класі» та «1–2 річні курси» допомагають розв'язанню завдань на робочому місці вчителя та модернізації змісту психолого-педагогічної та предметної підготовки. У процесі здійснення форм навчання «Контроль знань», «Гібридні курси» з'ясовується рівень засвоєння дорослими студентами навчального матеріалу.

Подальші розвідки у даному напрямку становлять передумови розвитку освіти дорослих у Великій Британії, що буде зроблено нами у подальшій роботі.

Джерела та література

1. Педагогическое образование в Великобритании <https://www.mercury-education.com/publication/pedagogicheskoe-obrazovanie-velikobritanii/>
2. Методы обучения Обучение в Великобритании <http://hotuser.ru/znaniya-i-karera/2720-obrazovanie-zarubezhom-srednee-i-vysshee-obrazovanie-v-velikobritanii>

3. Методы обучения https://b-bright.ru/srednee-obrazovanie/zhizn-v-shkole-pansione/metody_obucheniya/
4. Великобритания: система образования <https://www.psychologos.ru/articles/view/velikobritaniya-sistema-obrazovaniya>
5. Сабирова Диана Рустамовна. Обеспечение качества непрерывного педагогического образования в Великобритании (вторая половина XX в.). 13.00.01 – общая педагогика, история педагогики и образования. Дис... на соискание ученой степени доктора педагогических наук. – Казань, 2008 – С. 335
6. Особенности английского образования <http://www.keytosuccess.ru/education-uk/osobennosti-angliyskogo-obrazovaniya.html>
7. Бідюк Н. професійна адаптація випускників вищих навчальних закладів до вимог сучасного ринку праці: світовий досвід // Інноваційність у науці і освіті: наукове видання до ювілею професора, доктора хабілітованого Франтішека Шльосека / О.І. Огієнко // [В. Кремень / голова ред. кол., Е. Куніковські (заст. голови), Н. Ничкало (заст. голови); упоряд.: Н. Ничкало; І. Савченко: Хмельницький національний університет. – К. :Богданова А.М., 2013. – 580 с.
8. Формы организации обучения в университетах Великобритании <http://edusteps.com.ua/blog/obuchenie-v-anglii/774-formy-organizacii-obucheniya-v-universitetah-velikobritanii.html>
9. Rogers, Teaching Adults. – Milton Keynes: Open University Press, 1998. – 250 p.
10. Methods of Teaching, Learning & Assessment <http://socialsciences.exeter.ac.uk/education/graduatestudies/methodsofteachinglearningassessment/>
11. Jarvis P. Adult and continuing education: Theory and practice.– London: Routledge, 1995.-XV. – 302 p.
12. Топоркова Ольга Викторовна. Развитие дополнительного образования взрослых в Великобритании : диссертация ... кандидата педагогических наук : 13.00.01 / Топоркова Ольга Викторовна; [Место защиты: Волгогр. гос. пед. ун-т]. – Волгоград, 2007. – 237 с.
13. Bligh, D. A. What's the Use of Lectures? / D.A. Bligh. Exerter : D.A. and B. Bligh Briar House, 1971. – 256 p.
14. Рябова, З. В. Проектування та оцінювання моделі управління підготовкою фахівців з педагогіки вищої школи в умовах заочної форми навчання [Текст] / З. В. Рябова, І.І. Драч, Н.Ю. Приходькіна [та ін.] // Теоретичні та методичні засади управління підготовкою фахівців з педагогіки вищої школи на основі компетентнісного підходу в межах європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу : монографія / НАП України, ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти». – К.: Альфа-Реклама, 2014. – 338с.
15. Сисоева С. Интерактивные технологии навчання дорослих Навчально-методичний посібник – К.: ВД «ЕКМО», 2011. – 324 с.
16. Каньковський І. Самостійна робота – головний резерв підвищення ефективності підготовки фахівців // Інноваційність у науці і освіті: наукове видання до ювілею професора, доктора хабілітованого Франтішека Шльосека / О.І. Огієнко // [В. Кремень / голова ред. кол., Е. Куніковські (заст. голови), Н. Ничкало (заст. голови); упоряд.: Н. Ничкало; І. Савченко: Хмельницький національний університет. – К. :Богданова А.М., 2013. – 580 с..
17. Methods and materials <http://www.manchester.ac.uk/study/undergraduate/teaching-learning/methods-materials/>
18. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. - 3-тє вид., випр. – К.: Знання-Прес, 2008. – 447 с.
19. Великий тлумачний словник сучасної української мови [Текст]: Близько 170000 сл. та словосполучень / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: Перун, 2001. – 1440 с.

References

1. Pedagogicheskoye obrazovaniye v Velikobritanii <https://www.mercury-education.com/publication/pedagogicheskoe-obrazovanie-velikobritanii/>
2. Metody obucheniya Obucheniye v Velikobritanii <http://hotuser.ru/znaniya-i-karera/2720-obrazovanie-za-rubezhom-srednee-i-vysshee-obrazovanie-v-velikobritanii>
3. Metody obucheniya https://b-bright.ru/srednee-obrazovanie/zhizn-v-shkole-pansione/metody_obucheniya/
4. Velikobritaniya: sistema obrazovaniya <https://www.psychologos.ru/articles/view/velikobritaniya-sistema-obrazovaniya>
5. Sabirova Diana Rustamovna. Obespecheniye kachestva nepreryvnogo pedagogicheskogo obrazovaniya v Velikobritanii (vtoraya polovina XX v.). 13.00.01 – obshchaya pedagogika, istoriya pedagogiki i obrazovaniya. Dis... na soiskaniye uchenoy stepeni doktora pedagogicheskikh nauk. – Kazan', 2008 – S. 335
6. Osobennosti angliyskogo obrazovaniya <http://www.keytosuccess.ru/education-uk/osobennosti-angliyskogo-obrazovaniya.html>
7. Bidyuk N. profesiynaya adaptatsiya vipuschnikiv vishchikh navchal'nikh zakladiv do vimog suchasnogo rinku praatsi: svitoviy dosvid // Innovatsiynist' u nauksii i osviti: naukove vidannya do yuvileyu profesora, doktora khabilitovanogo Frantisheka Shl'oseka / O.I. Ogienko // [V. Kremen' / golova red. kol., Ye. Kunikovsk'ki (zast. golovi), N. Nichkalo (zast. golovi); uporyad.: N. Nichkalo; I. Savchenko: Khmel'nits'kiy natsional'niy univrsitet. – K. :Bogdanova A.M., 2013. – 580 s.
8. Formy organizatsii obucheniya v universitetakh Velikobritanii <http://edusteps.com.ua/blog/obuchenie-v-anglii/774-formy-organizacii-obucheniya-v-universitetah-velikobritanii.html>
9. Rogers, Teaching Adults. – Milton Keynes: Open University Press, 1998. – 250 p.
10. Methods of Teaching, Learning & Assessment <http://socialsciences.exeter.ac.uk/education/graduatestudies/methodsofteachinglearningassessment/>

11. Jarvis P. Adult and continuing education: Theory and practice.– London: Routledge, 1995.–XV. – 302 p.
12. Toporkova Ol'ga Viktorovna. Razvitiye dopolnitel'nogo obrazovaniya vzroslykh v Velikobritanii : dissertatsiya ... kandidata pedagogicheskikh nauk : 13.00.01 / Toporkova Ol'ga Viktorovna; [Mesto zashchity: Volgogr. gos. ped. un-t]. – Volgograd, 2007. – 237 s.
13. Bligh, D. A. What's the Use of Lectures? / D.A. Bligh. Exerter : D.A. and B. Bligh Briar House, 1971. – 256 p.
14. Ryabova, 3. V. Proyektuvannya ta otsinyuvannya modelí upravlínnya pídgotovkoyu fakhívtsív z pedagogiki vishchoí shkoli v umovakh zaочної formi navchannya [Tekst] / 3. V. Ryabova, Í.Í. Drach, N.YU. Prikhod'kína [ta in.] // Teoretichní ta metodichní zasadi upravlínnya pídgotovkoyu fakhívtsív z pedagogiki vishchoí shkoli na osnoví kompetentnís'nogo pídkhodu v mezhakh êvropéys'koí kreditno-transfernoí sistemi organizatsíi navchal'nogo protsesu : monografiya / NAP Ukraïni, DVNZ «Un-t menedzhmentu osvítii». – K.: Al'fa-Reklama, 2014. – 338s.
15. Sisoëva S. Interaktivní tekhnologíi navchannya doroslíkh Navchal'no-metodichniy posíbnik – K.: VD «YEKMO», 2011. – 324 s.
16. Kan'kovs'kiy Í. Samostíyna robota – golovniy rezerv pídvischennya yefektivností pídgotovki fakhívtsív // Ínnovatsiynist' u nauksí i osvítii: naukové vidannya do yuvíleyu profesora, doktora khabílitovanogo Frantísheka Shl'oseka / O.Í. Ogiénko // [V. Kremen' / golova red. kol., Ye. Kunikovs'ki (zast. golovi), N. Nichkalo (zast. golovi); uporyad.: N. Nichkalo; Í. Savchenko: Khmel'nits'kiy natsíonal'niy uníversitet. – K. :Bogdanova A.M., 2013. – 580 s.
17. Methods and materials <http://www.manchester.ac.uk/study/undergraduate/teaching-learning/methods-materials/>
18. Kuz'míns'kiy A.Í., Omelyanenko V.L. Pedagogika: Pídruchnik. - 3-tê vid., vipr. – K.: Znannya-Pres, 2008. – 447 s.
19. Velikiy tlumachniy slovník suchasnoí ukraíns'koí movi [Tekst]: Bliz'ko 170000 sl. ta slovospoluchen' / uklad. ta golov. red. V. T. Busel. – K.; Írpín': Perun, 2001. – 1440 s.

Орос Ильдико Имриевна. Формы работы со взрослыми студентами в Великобритании. Целью исследования является раскрытие форм работы со взрослыми студентами в Великобритании. Подана характеристика форм учебного процесса, используемых в процессе обучения взрослых студентов. **Методы исследования.** Представленные материалы, относительно форм обучения взрослого населения обобщены следующим образом: в системе образования взрослых в Великобритании используются такие формы обучения: микропреподавание, контроль за обучением, самостоятельная работа, наставничество и др., которые играют значительную роль в отработке педагогических технологий, в проявлении инициативы и самостоятельности взрослых учеников. **Результат.** Названные формы обучения выполняют большую роль в процессе подготовки учителя для работы со взрослым населением. В частности, в процессе стажировки во время выполнения программы внутришкольной педагогической поддержки ликвидируются недостатки обучения в ЗВО; в процессе выполнения таких форм работы как семинары, практикумы, самостоятельная работа, будущие специалисты учатся производить практические навыки, навыки исследования; анализировать тему с разных точек зрения, критически мыслить, отстаивать свою точку зрения. В процессе прослушивания лекций взрослые студенты овладевают информацией по определенному предмету; формы обучения «Помощь при аппликации новых умений в классе» и «1–2 годовичные курсы» помогают решению задач на рабочем месте учителя и модернизации содержания психолого-педагогической и предметной подготовки. В процессе осуществления форм обучения «Контроль знаний», «Гибридные курсы» выясняется уровень усвоения взрослыми студентами учебного материала.

Ключевые слова: формы работы, взрослые студенты, Великобритания, стажировка, система образования взрослых.

Oros Ildiko Imriiwna. Forms of work with adult students in the Great Britain. The purpose of the study. The purpose of the article is to open forms of work with adult students in the UK. Characterized forms of educational process used in adult learners' learning process. **Research methods.** The presentation of adult education forms is summarized as follows: in the UK adult education system, the following forms of learning are used: micro-examination, control of study, independent work, mentoring, etc., which play a significant role in the development of pedagogical technologies, in identifying initiatives and autonomy of adult students. **Result.** These forms of training play a significant role in the preparation of a teacher for working with adults. In particular, in the process of internship during the implementation of the program of in-school teacher support, the disadvantages of studying in the OWE are eliminated (setting up discipline in the classroom, working with parents, organizing educational work); in the process of performing such forms of work as seminars, workshops, independent work, future specialists learn to develop practical skills, research skills; analyze the topic from different points of view, think critically, defend your point of view. In the process of listening to lectures, adults acquire information from a particular subject; The forms of study «Assistance in applying new skills in the classroom» and «1-2 year courses» help to solve problems at the workplace of the teacher and to modernize the contents of psychological, pedagogical and subject preparation. In the course of implementation of the forms of training «Knowledge control», «Hybrid courses», the level of mastering of adult learning material by students is clarified.

Key words: work forms, adult students, Great Britain, internship, adult education system.

Стаття надійшла до редколегії 21.02.2019 р.